

Biblické texty:

Jób 19, 23-27a: Kéž by byly mé řeči sepsány, vyznačeny jako nápis, rydlem železným a olovem, do skály trvale vytesány! Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad prachem. A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, užřím Boha, já ho užřím, pro mne tu bude, mé oči ho uvidí.

2. Tesalonickým 2, 1-5. 13-17: Pokud jde o příchod Pána Ježíše, kolem něhož budeme shromážděni, prosíme vás, bratří, abyste se nedali snadno vyvést z rovnováhy nebo vylekat nějakým projevem ducha nebo řečí či listem, domněle pocházejícím od nás, jako by den Páně měl už nastat. Žádným způsobem se nedejte od nikoho oklamat, protože nenastane, dokud nedojde ke vzpouře proti Bohu a neobjeví se člověk nepravosti, Syn zatracení. Ten se postaví na odpor a povýší se nade všechno, co má jméno Boží nebo čemu se vzdává božská pocta. Dokonce usedne v chrámu Božím a bude se vydávat za Boha. Nevzpomínáte si, že jsem vám to říkal, ještě když jsem byl u vás? Stále musíme děkovat Bohu za vás, bratří milovaní od Pána, že vás Bůh jako první vyvolil ke spáse a posvětil Duchem a vírou v pravdu, abyste měli účast na slávě našeho Pána Ježíše Krista; k tomu vás povolal našim evangeliem. Nuže tedy, bratří, stůjte pevně a držte se toho učení, které jsme vám odevzdali, ať už slovem nebo dopisem. Sám pak náš Pán Ježíš Kristus a Bůh náš Otec, který si nás zamiloval a ze své milosti nám dal věčné potěšení a dobrou naději, nechť povzbudí vaše srdce a dá vám sílu ke každému dobrému činu i slovu.

Lukáš 20, 27-40: K Ježíšovi přišli někteří ze saduceů – ti popírají vzkříšení – a otázali se ho: „Mistře, Mojžíš nám ustanovil: ›Zemře-li něčí bratr ženatý, ale bezdětný, ať se s jeho manželkou ožení jeho bratr a zplodí svému bratru potomka.‹ Bylo tedy sedm bratří. Oženil se první a zemřel bezdětný. Jeho manželku si vzal druhý, pak třetí a stejně všech sedm; nezanechali děti a zemřeli. Nakonec zemřela i ta žena. Komu z nich bude tato žena patřit při vzkříšení? Všech sedm ji přece mělo za manželku.“ Ježíš jim řekl: „Lidé přítomného věku se žení a vdávají. Avšak ti, kteří byli hodni dosáhnout budoucího věku a vzkříšení z mrtvých, nežení se ani nevdávají. Vždyť už nemohou zemřít, neboť jsou rovni andělům a jsou syny Božími, poněvadž jsou účastni vzkříšení. A že mrtví vstanou, naznačil i Mojžíš ve vyprávění o hořícím keři, když nazývá Hospodina ›Bohem Abrahamovým, Bohem Izákovým a Bohem Jákobovým‹. On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých, neboť před ním jsou všichni živi.“ Někteří ze zákoníků na to řekli: „Mistře, dobře jsi odpověděl.“ A už se neodvážili položit mu jinou otázku.

On je přece Bohem živých

Je po dušičkách. Ve středu jsme slavili památku zesnulých. Ve věnci jsou jména těch, které jsme měli rádi a kteří zemřeli. Jaké jsou naše představy o posmrtném životě? Jak je to se o vzkříšení? K poznání, že naše představy o tom, co bude po smrti, nejsou víc než představy, nám může pomoci dnešní příběh.

Ježíš přišel před Velikonocemi do Jeruzaléma, učí v chrámu a přichází za ním různí lidé. Někteří chtějí pomoc. Jiní kladou otázky. Jedni z nich si říkali saduceové. Sloužili v chrámu jako kněží. Z jejich řad pocházel i velekněz. Často bývali rádci šlechty i králů. Tvrdili, že se tak jmenují už od pradávných dob, od kněze Sádoka, který žil už za krále Davida a Šalomouna. Jiní tvrdili, že to je od slova *cadikím* — spravedliví. Uznávali jenom pět knih Mojžíšových. Nevěřili ve vzkříšení, ani na

anděly. Tvrdili, že se o tom v Mojžíšových knihách nic nepíše. Přišli za Ježíšem, aby mu položili otázku. Ale odpověď je vlastně nezajímala. Přichází už s hotovým názorem. Chtějí Ježíše jenom nachytat a zesměšnit, zpochybnit jeho autoritu. Chtějí ho přivést do úzkých a ukázat, jak nesmyslné je věřit ve vzkříšení.

Saduceové argumentují ustanovením z 5. knihy Mojžíšovy (Dt 25,5–6), tzv. levirátním zákonem. *Levir* znamená latinsky švagr, hebrejsky je toto ustanovení zváno *jibum*. Jde o to, že každá izraelská rodina měla v zemi zaslíbené přidělený podíl, aby nikdo nebyl bezdomovcem. V případě bezdětnosti by tento podíl neměl komu připadnout. Bratr proto mohl svému zemřelému bratru zplodit dědice.

Možná nám připadne zvláštní, že saduceové jsou kněží, a přesto nevěří ve vzkříšení. Představa toho, co bude po smrti, se v Izraeli vyvíjela. Víra Izraelců je zaměřena k tomuto životu a tomu- to světu. Proto v judaismu i v křesťanství hraje velkou roli péče o stvoření, o spravedlnost a svobodu už v tomto světě. Má cenu se zasazovat o dobré věci, proměňovat sebe i poměry ve svém okolí. Bůh sám považuje náš svět za natolik důležitý, že do něj vstupuje osobně. Je to tedy jedna z charakteristik Izraelců, jde o jeho svéráz, nikoliv o nedostatečnost. Nápadně to vyvstane třeba ve srovnání s náboženstvím starého Egypta, ve kterém různé teorie o posmrtném životě, návody, jak jednat, na co se připravit, tvoří velmi významnou roli. V Izraeli však víra ve vzkříšení nevyrůstala z různých spekulací, ale ze vztahu k Bohu. Z důvěry, že Boží věrnost, láska a milosrdenství překoná i hranici tohoto života. V jakýchsi náznacích o tom vypovídá třeba žalm 23: „I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého, vždyť se mnou jsi ty. Tvoje berla a tvá hůl mě potěšují.“ Nebo Jóbovo vyznání: „Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad mým prachem.“ Nezapomenu zmínit Händelovo geniální oratorium *Mesiáš*, v němž po slavnostním a burácivém *Alleluja* do ticha zazní soprán a vroucně vyznává: „*I know that my Redeemer liveth.*“ „Já vím, že můj Vykupitel je živ.“

A co na to Ježíš, jaká je jeho argumentace? Svou odpověď rozdělí do dvou částí. V první přirovnává vzkříšeného člověka k andělu. Pozemská měřítka se nedají mechanicky přenést na nebeské poměry. Pro saduceje je to zároveň provokace, protože nevěřili ani na anděly.

V druhé části odpovědi se Ježíš opírá o Boží přívlastek — Hospodin, Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův. Je to odpověď nepřímá, ale vychází ze samého středu víry Izraelců, kteří takto o Bohu mluvili. A hlavně — Bůh sám se takto představuje Mojžíšovi v klíčovém okamžiku zjevení u hořícího keře. I když se tato odpověď přímo netýká vzkříšení, ostatně stejně jako otázka saduceů, odkazuje k Bohu, který sám sebe definuje vztahem k těm, kteří ho následují, vztahem ke svému lidu. Právě tento vztah nemůže být narušen ani smrtí.

Přesto Ježíš nepřekročí pomyslnou spekulativní hranici, protože vzkříšení není záležitostí našich představ, ale stojí a padá s naším vztahem k Hospodinu. Proniknout dál nám není dáno, a ani to nemá smysl, protože pokud člověk nežije v této důvěře, žádné učení ani představa o posmrtném životě ho nezachrání ani mu nepomůže.

Zde ve věnci jsou zapsaná jména, stejně jako v našem srdci. Náš vztah k těmto lidem přetrvává, i když jsou nám vzdálení a nedostupní. Věříme, že jsou v Pánu, že věřili svému Pánu a on byl jejich Bohem. Tento vztah nemůže být narušen ani smrtí. „On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých, neboť před ním jsou všichni živi.“